

Idő, szándék, odaadás

Budapesti beszélgetés Carlo Montanaro olasz vendégkarmesterrel

Egisto Tango óta mindig volt az elmúlt száz évben olasz maestro Budapesten. Évtizedekig családi kapcsolatokkal is Magyarországhoz kötődő rezidensként, majd Giuseppe Patané óta rendszeresen visszatérő vendégként. Az olasz repertoár autentikus követeként elválaszthatatlan volt a magyar zenekultúra legnemesebb hagyományaitól, nélkülözhetetlen volt a stílus folyamatos fenntartása és ápolása tekintetében. A Patané korai és váratlan halálával támadt űrt egy ideig Pier Giorgio Morandi látszott betölteni, aki elsősorban a Rádiózenekarral és az Operaházban lépett fel, majd az utóbbi évtizedben Carlo Montanaro jött évente legalább egyszer a Nemzeti Filharmonikusokhoz. Legutóbbi budapesti fellépése alkalmával őt kérdeztük.

■ *Két hete szimfonikus koncertet adott Dvořák műveiből a Nemzeti Filharmonikusokkal, most pedig ugyancsak tőle a Stabat matert dirigálja a két együttes élén. Mióta áll kapcsolatban a zenekarral és a kórossal?*

– Mintegy tíz esztendeje ismertem meg a két együttest, és az eltelt időben a szó szoros értelmében a családommá váltak. Ezt őszintén mondom. Ők az én nagy családom: a kórus és a zenekar.

■ *Mi volt az első közös produkciójuk?*

– Puccinitől *A nyugat lányát* adtuk elő itt a Müpában. Fantasztikus volt! Esküszöm, hihetetlen élmény volt, amit több felejthetetlen közös munka követett: többek között *A kalóz* és a *Requiem* előadása Verditől, valamint szimfonikus koncertek sora. Nem is tudom hirtelenjében felsorolni valamennyit. Gyakorlatilag minden évben megfordultam a Nemzeti Filharmonikusoknál.

■ *És mi lesz a folytatás?*

– Nem tudom. Remélem, hogy nemsokára visszatérhetek Budapestre! Minden alkalommal itt hagyom a szívemet, amikor elmegyek. Magyarország csodálatos ország. Nagyszerű emberek élnek itt. Nagy muzikusokkal és óriási kulturális tradícióval rendelkezik. Különösen Budapest.

■ *Úgy tudom, legközelebb novemberben jön újra, amikor a Rádiózenekart dirigálja.*

– Igen, és nagyon örülök ennek a meghívásnak. Még soha nem dolgoztam velük. Ez lesz az első alkalom. A Zeneakadémián lesz majd a koncert.

■ *Mi szerepel a programon?*

– Brahms-tól a II. szimfónia, valamint Schumann gordonkaversenye, és egy nyitány.

■ *És időközben hol lép fel, mik a közelebbi tervei?*

– Folytatom az utazgatást: Ausztráliában többek között Melbourne-ben és Sydneyben vezényelek, továbbá

Amerikában, valamint Dél-Koreában is dirigálok. Európában Berlinben lépek fel a közeljövőben a *Deutsche Oper*-ben. Ezen kívül Montrealban fogok debütálni.

■ *Ezek szimfonikus koncertek lesznek, vagy inkább opera?*

– Idén főként operát vezényelek. Elsősorban az olasz repertoárt. *A trubadúrt*, a *Lammermoori Luciót* és a *Traviatát*, valamint Puccinitől a *Bohéméletet*. Nagyon szeretem ezt a muzsikát, de nagyon közel áll hozzám a francia romantikus opera is, például a *Werther*, vagy Massenet *Manonja*. Wagnert például nem vezényelek, úgy gondolom, hogy az nem az én zenei anyanyelvem. Ugyanakkor szívesen dirigálok Mozartot, vagy Richard Strausst, hiszen négy évig Bécsben tanultam, zeneileg ott nőttem fel, ezért ebben a zenei világban otthonosan mozgok.

■ *Őn, aki firenzei muzsikusként született, miként látja a zenei életben tapasztalható változásokat?*

– Három generációs muzsikusként vagyunk, ami azt jelenti, hogy én vagyok a harmadik generáció. Anyai nagyapám a konzervatórium igazgatója volt Sienában, ezen kívül kiváló zeneszerző és nagyszerű zenepedagógus. Igazi nagy muzsikusként. Édesapám és édesanyám is hivatásos muzsikusként, anyai nagymamám pedig festőművész volt. Tehát több művészeti ág is képviselve volt a családban.

■ *Visszatérve az elmúlt közel fél évszázad zenei életére, amit kisgyermek kora óta alkalmával figyelemmel kísérem, mi a véleménye a változásokról?*

– Kicsit elveszni látom az értékeket. Mindig valami újdonságot hajszolunk, egyre mohóbban. Ennek következtében eltűnnek a hagyományok is. De ez valahol természetes, hiszen mindig előre kell menni.

■ *Őn gyakran dirigál Kelet-Európában, hiszen Varsóban a Teatr Wielki zeneigazgatója, de rendszeresen fel-*

FOTÓ: BERÉNYI GYULA

lép az Egyesült Államokban, Japánban, és Nyugat-Európában is. Lát valamilyen jelentős különbséget Kelet és Nyugat között a zenei élet működésében?

– Nem, egyáltalán nem mondhatnám, hogy lényeges különbségek lennének. Amikor nagy muzsikussal dolgozik az ember, akkor gyakorlatilag mindegy, hogy honnan érkeznek.

■ *Nem a minőség vonatkozásában értettem a kérdést, hanem inkább a zenei élet szervezésében, a működés felteleiben.*

– Én például nagyon szeretek Amerikában dolgozni, mert nagyon nagy a szervezettség, és minden jól működik. De ugyanezt mondhatom el Japánról, vagy főként Ausztráliáról. Amikor az ember egy jól szervezett színházba érkezik, akkor a munka is hatékonyabb. Frankfurtban például nagyon jól lehet dolgozni, de ugyanígy Hamburgban, Münchenben vagy Párizsban is. Attól függ, hol van az ember, erre nincs szabály. Váratlan helyzetek természetesen mindenütt előadódhatnak a mi szakmánkban, különösen most, télvíz idején.

■ *Ön pályafutását zenekari művészként kezdte a firenzei Maggio Musicale együttesében, ahol édesanyja brácsaművész volt, Ön pedig egy évtizedig játszott a hegedűszólamban. Milyen meghatározó élményekben volt része, amelyek karmesteri pályájára is hatással voltak? Elsősorban természetesen a Maggio főzeneigazgatója, Zubin Mehta befolyására gondolok.*

– Fantasztikus, hogy vele dolgozhattam. Ha ő nem lett volna, akkor ma én sem lennék itt. Nem is tudom szavakkal elmondani, mennyit köszönhetek neki. Rendkívül inspiráló számomra a kivételes személyisége, művészete, minden mozdulata. Azon kívül a mentorom is

volt. A semmiből ragadott ki. Azt akarta, hogy tanuljak. Már maga a tény, hogy ragaszkodott a továbbtanuláshoz, nagyon nagy jelentőséggel bír számomra. Fantasztikus ember, fantasztikus muzsikos és óriási szellem. Bámulatos mennyi mindent tud, és mennyi mindenre képes. Egyedülálló, nagy karizmával rendelkező kommunikátor. Zenekari muzsikusként persze a legkiválóbb karmesterekkel játszottam, nem is tudnám valamennyit felsorolni: Carlo Maria Giulini, Claudio Abbado, Semion Bichkov, Georges Prêtre, Maestro Solti, Wolfgang Sawallisch, valamint Riccardo Muti nevét említeném elsősorban, aki Zubin Mehta előtt, 1969 és 1985 között volt a Maggio Musicale főzeneigazgatója. A nyolcvanas-kilencvenes években valamennyi jelentős dirigens megfordult egyébként Firenzében. Édesanyám még Carlos Kleiber és Herbert von Karajan vezényletével is játszott. Az volt az aranykor. Mi csak gyerekek, kölyökkutyák vagyunk ezekhez a nagyságokhoz képest. Lehetünk akár mennyire jók is. Remélem, hogy még én is képes leszek fejlődni az évek során! Az egész szívemet beleadom ebbe a munkába. De ők óriások voltak. Természetesen az is igaz, hogy akkor más idők jártak. Egészen más világ volt, olyan, ahol még számítottak az értékek. A tanulás, a kultúra, a befektetett munka. Akkor még mindenki keresett valamit, amit ki akart fejteni. Most minden túlságosan felgyorsult, nem szánunk elegendő időt arra, hogy elmélyedjünk valamiben. Nincs elég idő próbálni sem. Tesszük, amit lehet. Ahhoz, azonban hogy valóban valami fontosat hozzunk létre, időre van szükség. Időre, szándéokra és odaadásra. Mindenkinnek az odaadására. Az énekesekére, a zenekaréra, a kóruséra, a karmesterére. Akárcsak egy nagy családban.

(Kaizinger Rita Zsófia)